

Cormac McCarthy (suom Kaijamari Sivill): Stella Maris

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Cormac McCarthy (suom Kaijamari Sivill): Stella Maris (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/cormac-mccarthy-stella-maris/>)

Cormac McCarthy (suom Kaijamari Sivill): Stella Maris

VESA LAHTI

"Aika taitaa loppua.

Tiedän. Pidä minua kädestä.

Pidä sinua kädestä?

Niin. Haluan että pidät.

Hyvä on. Miksi?

Siksi että niin tehdään kun odotetaan jonkin loppua. (222)

Cormac McCarthyn *Stella Mariksen* sisarteoksessa *Matkustaja* on ihailtavaa, kuinka hän kuvaa yksinäisyyttä luonnon, yksityisten keskustelujen sekä ikävän ja kaipuun kautta. *Matkustajassa* hän hämärsi taitavasti teoksen aloittavan dekkarikuvion taustalle, kun muut, pysyvämmät ongelmat alkoivat kasvaa kehyskertomuksen sisällä. Syvyysukeltaja Bobby "Squire" Western suree sisarensa kuolemaa, tämän itsemurhaa. McCarthy ei avaa heidän suhdettaan kovin syvällisesti. Bobby ei uskalla edes avata sisarensa kirjeitä, jotka tämä on osoittanut Bobbylle. Hän saattaa lukea yhden sieltä, toisen täältä, mutta kipeää tekee. Hän antaa jopa yhden kirjeen ystävänsä luettavaksi, jotta voisi tulkita tämän kautta sisarensa viestin. Koville ottaa sekin.

McCarthyn tyyliä kirjoittaa on jotain aivan erityistä, siinä miten hän vangitsee lukijansa Hemingwaylle ominaisella lakonisella kerronnalla. Dialogi on nasevaa. Lauseissa kysytään, harvoin vastataan. Keskustelut liikkuvat filosofian eri osa-alueilla. Kaikki Bobbyn ystävät näkevät ympäristönsä hänen laillaan ja kuitenkin eri tavoin. Kirjailijan tekstistä heijastuu jotain aivan erityistä herkkyyttä ja lämpöä, käsinkosketeltavaa, jota ei voi helposti pukea sanoiksi. Taustalla häilyvistä synkistä sävyistä huolimatta mukana on myös ripaus huumoria. Tämä pätee McCarthyn molempiin teoksiin.

Stella Maris on kirjaimellisesti ottaen edellisen teoksen sukulainen. Tällä kertaa sisarusten tarinan pääosassa on Bobbyn sijaan Alicia. Viime vuonna edesmennyt McCarthy on lähes viidenkymmenen vuoden jälkeen valinnut teoksensa päähenkilöksi naisen ja kyllähän tämä toimii. Kirjailija harhauttaa tai hämärtää aikajanaa puhumalla Alician suulla, että Bobby on kuollut. Periaatteessa tarinan kannalta tällä ei ole merkitystä, vain heidän keskinäisellä suhteellaan.

Yhä uudelleen tohtori Cohen palaa kysymään Bobbysta.

”Et kyennyt tekemään päätöstä, niinkö? Että veljesi olisi irrotettu hengityskoneesta.

Niin.

Onko hän aivokuollut?

En halua puhua veljestäni.

Hyvä on. Kerro kuitenkin miksi hän on koomassa.

Ajoi kolarin. Oli kilpa-ajaja. En tosiaan halua

Hyvä on. Haluatko sinä kysyä jotain minulta?

Mistä aiheesta?

Mistä vain. Minusta jos haluat. Saanko puhutella sinua Aliciaksi?” (9)

Teoksen tapahtumat, keskustelut Alician ja tohtori Cohenin kesken käydään Black River Fallsissa, Wisconsinissa sijaitsevassa psykiatrisesti sairaiden hoitolaitoksessa. Ajoittain herää epäily, että Alicia leikittelee tohtorin kanssa. Keskinäistä luottamusta pyritään rakentamaan Alician omasta taustasta ja tämän uteluilla tohtori Cohenin omasta perheestä.

”Potilas on kaksikymmentävuotias juutalainen/valkoinen nainen. Viehättävä, mahdollisesti anorektinen. Saapui laitokseen kuusi päivää sitten ilmeisesti bussilla ja ilman matkatavaroita. Sisäänkirjaamisen allekirjoittanut tri Wegner. Potilaalla oli käsilaukussaan muovipussillinen sadan dollarin seteleitä – yhteensä yli neljäkymmentätuhatta dollaria – jotka hän yritti antaa hoitajalle vastaanottotiskillä. Potilas on matematiikan tohtoriopiskelija Chicagon yliopistossa ja hänellä on diagnosoitu paranoidi skitsofrenia, johon liittyy pitkäaikaisia näkö- ja ääniharhoja. Ollut potilaana tässä laitoksessa kahdesti aikaisemmin.” (5)

Teoksen pitkät, polveilevat keskustelut matematiikasta, musiikista ja filosofiasta heijastavat kaikuja Thomas Mannin Taikavuoresta, siellä käytetyistä puheenvuoroista Settembrinin, Hans Castorpin ja Naphtan kesken. Dialogissa puhutaan matematiikan kauneudesta, älystä, todellisuuden kohtaamisesta. He puhuvat hulluudesta ja alitajunnasta. On kuin McCarthy tahtoisi eksyttää lukijansa näiden kaikkien matemaattisten olioiden ja algebrallisten määreiden joukkoon. Soppaan lisätään vielä Alician hallusinaatioiden keskushahmo Heppu. Tämä on kummallinen, räpylöillään huitova mielikuvitusahmo, joka tuo mukanaan Alician huoneeseen kokonaisen 1800 – ja 1900-lukujen taitteen vaudevilleteatterin.

”Olet piikitellyt Jungia jonkin verran mutta Freudista ei ole tainnut olla juurikaan puhetta.

We were jung and easily freudened.

Mitä tuo oli?

Ei mitään. Sitaatti Joycelta. tapauskertomukset ovat minusta mielenkiintoisia. Totta kai jotain on aina kaupan. Unikirja on hyvä siinä määrin kuin se ei ole romaani. Minusta hänen näkemyksensä meidän sisäisestä elämästämme on hatara. Kenties vielä hatarampi kuin Jungilla. Ei se niin monimutkaista ole. Jos he olisivat ajatelleet vähän enemmän biologista evoluutiota ja käyttäneet vähemmän aikaa pöheköjen teorioiden sepittelyyn he olisivat saattaneet paljastaa muutamia yksinkertaisia totuuksia.” (207)

Pohditaan platonisen rakkauden ongelmaa tai itse asiassa Alician puolelta rakkaus Bobbya kohtaan on enemmän kuin platonista.

”Laittauduit Bobbya varten.

Niin kai. Niin.

Anteeksi.

Ei se mitään. Joskus sattui että näin kun hän katsoi minua ja lähdin huoneesta itku silmässä. Tiesin ettei kukaan muu ikinä rakastaisi minua sillä tavalla. Ajattelin että olisimme aina yhdessä. Sinun mielestäsi minun olisi pitänyt pitää sitä poikkeavampana kuin pidin, se on selvä, mutta minun elämäni ei ole samanlaista kuin sinun. Minun tuntini. Minun päiväni. Haaveilin meidän ensimmäisestä kerrastamme. Haaveilen yhä. Halusin että minuun suhtaudutaan hartaudella. Halusin että minuun tullaan kuin katedraaliin.

Ehkä meidän pitäisi puhua jostain muusta.” (297)

Bobby muistelee Aliciaa *Matkustajassa*:

”Hänellä ei ollut valokuvaa siskosta. Hän yritti nähdä tämän kasvot mutta tiesi että sisko katosi hiljalleen, Hän ajatteli että joku vielä syntymätön muukalainen saattaisi törmätä siskon kuvaan koulualbumissa jossain pölyisessä puodissa ja siskon kauneus seisauttaisi hänet niille sijoilleen. Käännä sivu taaksepäin. Katso uudestaan niihin silmiin. Maailmaan joka on samalla kertaa mennyt eikä koskaan toteutuva. Siskon lähdettyä louhoksesta hän oli istunut yksin kunnes

peltipurkkien pienet tulet olivat hiipuneet yksi toisensa perään. Sitten vain maaseudun pimeys, hiljaisuus. Rekan vaimea jyrinä valtatiellä.” (*Matkustaja*, 469)

Käydyissä keskusteluissa psykiatri jää statistiksi, kun Alicia johdattelee dialogia oman tahtonsa mukaisesti. Hän kertoo hämmentävän vuolaasti matematiikasta, fysiikasta ja musiikista filosofian lisäksi. Alicia toimii analyttisen tarkasti vaikkapa kuvaillessaan hukuttautumista, siinä tapahtuvia fysiologisia ja psyykkisiä elementtejä.

”Täydellisessä ja objektiivisessä maailmassa – Kantin tai kenen tahansa – on hankalaa se että määritelmän mukaisesti sitä ei voi tuntea. Rakastan fysiikkaa mutta en sekoita sitä absoluuttiseen todellisuuteen. Se on meidän todellisuutemme. Matemaattiset ajatukset pysyvät käyttökelpoisina pitkään. Ovatko ne olemassa absoluutissa? Miten se on mahdollista? kysyin itseltäni. Mutta sitten minusta itsestäni tuli toinen itse. Oikeus ja kohtuus. Se vei matematiikan mennessään. Idean. Pitkä epävarmuuden kausi. Kun aloin taas olla koheroitunut olin jossain muualla. Ihan kuin olisin karannut omasta valokartiostani, Sinne mistä ennen vanhaan sanottiin että se on absoluuttisesti toisaalla.

En ymmärrä.” (55)

Tekstissä vilisevät lukuisat filosofit: Kant, Wittgenstein, Heidegger, Husserl. Platon, Matemaatikkojen lista on, jos mahdollista, edellistäkin pitempi. Teoriat seuraavat toinen toistaan ja lukija on ymmällään. Dialogi on terävää, nopeaa, josta ajoittain on hankala hahmottaa puhujaa. Tämä vaatii lukijalta keskittymistä, mutta on myös palkitsevaa. Missä kulkee hulluuden ja selväjärkisyyden raja. Mitä on maanisuus? Onko Alicia turvassa hoitolaitoksessa ja mitä hän sieltä lopulta on hakemassa? McCarthy ei tarjoa selkeitä vastauksia. Polkuja on useita ja moni niistä päättyy umpikujaan, moni jää avoimeksi. Usein toistuu kysymys ”Entä muuta?”

Alician näkö- ja kuuloharhat karnevalistisine menoineen on mielikuvituksen juhlaa ja tämänkin jo monta McCarthyyn teosta aiemmin suomentanut Kaijamari Sivill kääntää suvereenisti.

Cormac McCarthy: *Stella Maris*. Suom. Kaijamari Sivill. Helsinki: WSOY. 2023, 222 s.

Cormac McCarthy: *Matkustaja*. Suom. Kaijamari Sivill. Helsinki: WSOY. 2023, 472 s.

Vesa Lahti on runoilija, kirjoittamisen ja kääntämisen tutkija

« Previous:

Dylan Thomas (suom) Mika Korhonen: Rakkauden ensi kuumeesta (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/dylan-thomas-rakkauden-ensi-kuumeesta/>)

Next:»

Sigrid Nunez (suom Kristiina Drews): Paras ystävä (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/sigrid-nunez-paras-ystava/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
